[2023] 4 S.C.R. 585

జోసెఫ్ షైన్

V.

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా

(ఇతర అప్లికేషన్ నం. **2204** యొక్క **2020**)

జనవరి **31, 2023**

[K. M. జోసెఫ్, అజయ్ రస్తోగి, అనిరుద్ధ బోస్, హృషికేష్ రాయ్ మరియు **C. T.** రవికుమార్, **JJ.]**

తీర్పులు/ ***ఉత్తర్వులు*** – స్పష్టీకరణ – ఆర్మీ చట్టం , **1950 – ss.45, 63 –** ఎయిర్ ఫోర్స్ చట్టం, **1950 – ss.45, 65 –** నేవీ చట్టం, **1957 – ss.54(2),74 –** సుప్రీం కోర్ట్ వారి జోసెఫ్ షైన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, **[2018] 11 SCR 765,** కేసు లోని తీర్పుపై భారత ప్రభుత్వం **(UOI)** వివరణ కోరింది- జోసెఫ్ షైన్ కేసులో, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ **33** సందర్భంలో చట్టాల ఉద్దేశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు అని తీర్పు వచ్చింది. ఈ కోర్టు యొక్క తీర్పు జోసెఫ్ షైన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా **(2019) 3 SCC 39,** సంబంధించినది కాదు దరఖాస్తుదారు మన ముందు ఉంచిన చట్టాలలో సంబంధిత నిబంధనల ప్రభావం మరియు ఆపరేషన్ గురించి ఎటువంటి సంభందం లేదు. మరో విధంగా చెప్పాలంటే, ఈ కోర్టు ఇంతవరకు **1950** చట్టంలోని సెక్షన్లు **45** మరియు **63** ప్రభావంతో పాటు ఇతర చట్టాలలో లేదా చట్టాలలోని ఏవైనా ఇతర నిబంధనలపై విచారణ తీసుకోవడం లేదా ప్రకటించే సాహసం చేయలేదు – ఇంకా, ఈ కోర్ట్ వ్యభిచారాన్ని ఆమోదించినట్లు కాదు -

వ్యభిచారం అనేది నైతిక తప్పు అని ఈ కోర్టు గుర్తించింది (గౌరవనీయ శ్రీమతి జస్టిస్ ఇందు మల్హోత్రా ప్రకారం). వివాహాన్ని రద్దు చేసుకునేందుకు ఇది ఒక వాదనగ కొనసాగుతుందని కూడా ఈ కోర్టు పేర్కొంది. దీనిని సివిల్ తప్పుగా కూడా అభివర్ణించారు - భారత రాజ్యాంగం - ఆర్టికల్ **33** - సాయుధ దళాలు.

జోసెఫ్ షైన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా **(2019) 3 SCC 39 :**

[2018] 11 SCR 765 – స్పష్టం చేయబడింది.

సూపర్‌టెక్ లిమిటెడ్ **v.** ఎమరాల్డ్ కోర్ట్ ఓనర్ రెసిడెంట్ వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్ మరియు ఇతరులు, ఇతర దరఖాస్తు సంఖ్య **1572** ఆఫ్ **2021** ఇన్ సివిల్ అప్పీల్ నం. **5041** ఆఫ్ **2021;** ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ **v.** గుర్దీప్ సింగ్ ఉబాన్ మరియు ఇతరులు **(2000) 7 SCC 296 : [2000] 2** సప్లి. **SCR 496 -** సూచించబడింది.

<u>కేస్ లా పరిశీలన</u>

[2018] 11 SCR 765 పారా **3, 24** నందు స్పష్టం చేసింది

[2000] 2 సప్లి. **SCR 496** పారా **18** నందు సూచించింది

ఇతర దరఖాస్తూ నం.**2204 of 2020 :** రిట్ పిటిషన్ (క్రిమినల్) నం.**194 2017** లో.

భారత సర్వోన్నత న్యాయస్థానం యొక్క **W. P.** (క్రిమినల్) **No.194/2017** తేది.**27.09.2018** నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు తో

రిట్ పిటిషన్ (క్రిమినల్) నం.**194/2017** నందు ఇతర దరఖాస్తు సంఖ్య. **1702/2021**

శ్రీమతి మాధవి దివాన్, సంజయ్ జైన్, A.S.Gs., Mr. R బాలసుబ్రహ్మణ్యం, Sr. Adv., సర్వేష్ సింగ్, సచిన్ శర్మ, Mohd అఖిల్, బాలెందు శేఖర్, కను అగర్వాల్, శ్రీమతి దీపబలి దత్తా, మయాంక్ పాండే, ఆనంద్ వెంకటరమణి, శ్రీమతి విజయలక్ష్మి వెంకటరమణి, వినాయక్ మెహ్రోత్రా, శ్రీమతి మాన్సీ సూద్, చిత్వన్ సింఘాల్, శ్రీమతి సోనాలి జైన్, అభిషేక్ కుమార్ పాండే, రామన్ యాదవ్, అరవింద్ కుమార్ శర్మ, శ్రీమతి నిధి ఖన్నా, శ్రీమతి ఐశ్వర్య నాథ్, ఆనోరితా దేబ్, శుభమ్ సైగల్, ఐషానీ నారాయిన, కాళీశ్వరమ్ రాజ్, నీషే రాజేన్ శోంకర్, శ్రీమతి తులసి కె రాజ్, పిటిషనర్ తరుపు న్యాయవాదులు.

కె.పరమేశ్వర్, Ms. ఆర్తి గుప్తా, Ms. కాంతి, Ms. అనన్య ఘోష్, దుష్యంత్ మనోచా, Ms. మృణాళిని మిశ్రా, Ms. చిత్రా వాట్స్, Ms. డోయెల్ బోస్, ప్రతివాది తరుపు న్యాయవాదులు.

K. M. జోసెఫ్, న్యాయమూర్తి ద్వారా కోర్ట్ ఉత్తర్వులు ఆమోదించబడింది.

<u>ఇతర దరఖాస్తు నం. 2204 ఆఫ్ 2020 లో</u>

<u>రిట్ పిటిషన్ (క్రిమినల్) నం. 194 ఆఫ్ 2017</u>

(1) జోక్యం మరియు పార్టీల చేర్పు కోసం దరఖాస్తులు అనుమతించబడినవి.

(2) ఈ క్రింది వివరణ కోరుతూ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా ద్వారా ఈ ఇతర దరఖాస్తు దాఖలు చేయబడింది:

“(ఎ) భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ **33** ప్రకారం**,** ఆర్మీ యాక్ట్**,** నేవీ యాక్ట్ మరియు ఎయిర్ ఫోర్స్ యాక్ట్ లకు లోబడి ఉన్న వ్యక్తులు ప్రత్యేక తరగతి**,** అటువంటి వ్యక్తులు చేసే ఏదైనా వ్యభిచార లేదా వ్యభిచార చర్యలను ఆర్మీ చట్టంలోని సెక్షన్లు **45** లేదా **63,** వైమానిక దళ చట్టంలోని సెక్షన్లు **45** లేదా **65** మరియు నావికాదళంలోని సెక్షన్లు **54(2)** లేదా **74,** ఈ చట్టం ప్రత్యేక చట్టం కాబట్టి నిబంధనల ద్వారా నియంత్రించబడాలి**,** క్రమశిక్షణ మరియు సరైన ఉత్సర్గ అవసరాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం వారి కర్తవ్యం**."**

(3) దరఖాస్తుదారు జోసెఫ్ షైన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా **(2019) 3 SCC 39** లో నివేదించబడిన ఈ కోర్టు తీర్పుపై వివరణను కోరుతున్నారు**.** పైన పేర్కొన్న కేసులో దరఖాస్తుదారు మాత్రమే ప్రతివాది అని గమనించాలి**.**

(4) వివరణ కోరడానికి దరఖాస్తుదారుని ప్రేరేపించిన కారణాలు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి**:**

భారతీయ శిక్షాస్మృతి**, 1860** లోని సెక్షన్ **497 (**ఇకపై సంక్షిప్తత కోసం **'IPC'**గా సూచిస్తారు**)** రాజ్యాంగ విరుద్ధమని**,** రాజ్యాంగంలోని **14, 15** మరియు **21** ఆర్టికల్‌లను ఉల్లంఘించినందున ఈ న్యాయస్థానం నిస్సందేహంగా నిర్ధారించడం దరఖాస్తుదారుడి కేసు**.** భారతదేశం**.** అయితే**,** దరఖాస్తుదారు విషయంలో సాయుధ దళాల అధికారులు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలకు లోబడి ఉంటారు**,** అనగా ఆర్మీ చట్టం**, 1950,** నేవీ చట్టం**, 1957** మరియు వైమానిక దళ చట్టం**, 1950 (**ఇకపై **'**చట్టాలు**'**గా సూచిస్తారు**).**

(5) మా దృష్టిని రాజ్యాంగంలోని 33 వ అధికరణం వైపు మళ్లించాం ఇది క్రింది విధంగా చెబుతుంది :

"33. బలగాలకు వారి దరఖాస్తులో ఈ భాగం ద్వారా అందించబడిన హక్కులను సవరించడానికి పార్లమెంటు అధికారం, మొదలైనవి - పార్లమెంట్, చట్టం ప్రకారం, ఈ భాగం ద్వారా అందించబడిన ఏవైనా హక్కులను వారి దరఖాస్తులో, ఎంత మేరకు నిర్ణయించవచ్చు,-

(ఎ) సాయుధ దళాల సభ్యులు; లేదా

(బి) పబ్లిక్ ఆర్డర్ నిర్వహణ బాధ్యత కలిగిన దళాల సభ్యులు; లేదా

(సి) ఇంటెలిజెన్స్ లేదా కౌంటర్ ఇంటెలిజెన్స్ ప్రయోజనాల కోసం రాష్ట్రంచే స్థాపించబడిన ఏదైనా బ్యూరో లేదా ఇతర సంస్థలో పనిచేసే వ్యక్తులు; లేదా

(డి) క్లాజులు (ఎ) నుండి (సి)లో సూచించిన ఏదైనా ఫోర్స్, బ్యూరో లేదా ఆర్గనైజేషన్ ప్రయోజనాల కోసం ఏర్పాటు చేయబడిన టెలికమ్యూనికేషన్ సిస్టమ్‌లలో లేదా దానికి సంబంధించి ఉద్యోగంలో ఉన్న వ్యక్తి,

వారి విధులను సక్రమంగా నిర్వర్తించడం మరియు వారిలో క్రమశిక్షణను కొనసాగించడం కోసం పరిమితం చేయడం లేదా రద్దు చేయడం.

(6) స్పష్టత కోరిన తీర్పు దృష్ట్యా, సంబంధిత నిబంధనల ప్రకారం వేరే విధంగా కేసు వేసినప్పటికీ ఇంకేమీ మనుగడ సాగించదనే అభిప్రాయం ఏర్పడి, శాశ్వతంగా కొనసాగించాలని అభ్యర్థించడం దరఖాస్తుదారుడి విషయమే. ప్రశ్నలోని చట్టాలు.

(7) దరఖాస్తుదారు తరపున హాజరైన అడిషనల్ సొలిసిటర్ జనరల్, శ్రీమతి మాధవి దివాన్, ఒక ఉదాహరణగా, ఆర్మీ చట్టం, **1950** లోని క్రింది నిబంధనలకు మా దృష్టిని ఆకర్షించారు (ఇకపై క్లుప్తత కోసం '**1950** చట్టం'గా ప్రస్తావించబడుతుంది).

అధ్యాయం **VI** దాని క్రింద ఉన్న నేరాలతో వ్యవహరిస్తుంది. మా దృష్టిని సెక్షన్ **45** ని తీసుకొచ్చారు:

"**45.** అనాలోచిత ప్రవర్తన. ఏదైనా అధికారి, జూనియర్ కమీషన్డ్ అధికారి లేదా వారెంట్ అధికారి అననుకూలంగా ప్రవర్తిస్తారు అతని స్థానం మరియు అతని నుండి ఆశించిన పాత్ర నమ్మకంపై ఉండాలి కోర్టు-మార్షల్ ద్వారా, అతను ఒక అధికారి అయితే, క్యాషియర్ చేయబడటానికి లేదా ఈ చట్టంలో పేర్కొన్న విధంగా తక్కువ శిక్షను అనుభవించవలసి ఉంటుంది; మరియు, అతను జూనియర్ కమీషన్డ్ ఆఫీసర్ లేదా వారెంట్ అధికారి అయితే, ఈ చట్టంలో ఉన్న విధంగా తొలగించబడటానికి లేదా తక్కువ శిక్షను అనుభవించడానికి బాధ్యత వహిస్తాడు అని పేర్కొన్నారు."

(8) ఆమె మా దృష్టిని సెక్షన్ **63** వైపు తీసుకెళ్లారు :

"**63.** మంచి క్రమం మరియు క్రమశిక్షణ ఉల్లంఘన. ఈ చట్టానికి లోబడి ఉన్న ఏ వ్యక్తి అయినా, ఈ చట్టంలో పేర్కొనబడనప్పటికీ, మంచి ఆర్డర్ మరియు మిలిటరీకి హాని కలిగించే ఏదైనా చర్య లేదా మినహాయింపు క్రమశిక్షణ, కోర్ట్-మార్షల్ ద్వారా నేరారోపణకు గురవుతుంది ఈ చట్టంలో పేర్కొన్న విధంగా ఏడేళ్ల వరకు లేదా అంతకంటే తక్కువ శిక్షను పొడిగించగల కాలానికి జైలు శిక్ష.

(9) చివరగా, ఆమె సెక్షన్ **69** ని మా దృష్టికి తీసుకొచ్చారు:

69. సివిల్ నేరాలు. సెక్షన్ **70** లోని నిబంధనలకు లోబడి, ఏ వ్యక్తి అయినా భారతదేశంలో లేదా వెలుపల ఏ ప్రదేశంలోనైనా ఈ చట్టానికి లోబడి ఏదైనా పౌర నేరం ఈ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా చేస్తే నేరంగా పరిగణించబడుతుంది మరియు ఈ సెక్షన్ కింద అభియోగాలు మోపబడినట్లయితే, కోర్టు-మార్షల్ ద్వారా విచారణకు లోనవుతారు మరియు నేరారోపణపై, ఈ క్రింది విధంగా శిక్షించబడతారు, అంటే: -

(ఎ) భారతదేశంలో అమలులో ఉన్న ఏదైనా చట్టం ప్రకారం మరణశిక్ష లేదా రవాణాతో శిక్షార్హమైన నేరం అయితే, అతను పైన పేర్కొన్న చట్టం మరియు అటువంటి నేరానికి కేటాయించిన కొరడాతో కొట్టడం మినహా ఏదైనా శిక్షను అనుభవించవలసి ఉంటుంది. ఈ చట్టంలో పేర్కొన్న విధంగా తక్కువ శిక్ష; మరియు

(బి) ఏదైనా ఇతర సందర్భంలో, అతను ఏదైనా శిక్షను అనుభవించవలసి ఉంటుంది, భారతదేశంలో అమలులో ఉన్న చట్టం ద్వారా నేరానికి కేటాయించబడిన కొరడా దెబ్బ, లేదా ఏడేళ్ల వరకు పొడిగించబడే జైలు శిక్ష లేదా ఈ చట్టంలో పేర్కొన్న విధంగా తక్కువ శిక్ష.

(10) జోసెఫ్ షైన్ (సుప్రా)లో ఈ కోర్టు యొక్క తీర్పు వెలుగులో, సెక్షన్ **497 IPC** రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనదిగా కొట్టివేయబడినందున మరియు **1950** లోని సెక్షన్ **69** యొక్క అర్థంలో ఇది పౌర నేరం అని ఆమె వెంటనే ఎత్తి చూపుతుంది. సెక్షన్ **69** చట్టం కింద ఒక అధికారికి వ్యతిరేకంగా కొనసాగడానికి అధికారులకు అనుమతి ఉండకపోవచ్చు. అయితే, ఇది **1950** చట్టంలోని సెక్షన్ **45**

మరియు/లేదా సెక్షన్ **63** ని అమలు చేయకుండా అధికారులను నిరోధించదు. ఇలాంటి నిబంధనలు ఉన్నాయి నేవీ చట్టంలో మరియు వైమానిక దళ చట్టంలో కూడా.

వ్యభిచార చర్యలు అనే పదాలకు డిక్షనరీలో కేటాయించిన అర్థాన్ని కలిగి ఉంటాయని ఆమె తెలిపారు. కాబట్టి వ్యభిచారం అనే పదం కూడా. వారు సెక్షన్ **497 IPC**తో సమగ్రంగా అనుసంధానించబడి ఉండవలసిన అవసరం లేదు.

(11) సాయుధ దళాల సభ్యులు, ఆమె ప్రకారం, ఒక తరగతివేరుగా. ఆమె **1950** చట్టం యొక్క వస్తువులు మరియు కారణాలపై కూడా మా దృష్టిని తీసుకువచ్చారు. సమగ్ర కోడ్‌ను అందించడానికి చట్టం రూపొందించబడిందని ఎత్తి చూపబడింది. ఇది పూర్తి కోడ్. ఇది స్వీయ నియంత్రణను అందిస్తుంది. ఆమె ప్రకారం, జోసెఫ్ షైన్ (సుప్రా)లో ఈ కోర్టు నిర్ణయాన్ని తప్పక చూడాలి. వివాహ బంధం సందర్భంలో. ఇది పని స్థలం యొక్క సందర్భంలో ఇవ్వబడలేదు. మరింత విస్తరిస్తూ, గౌరవ అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్, సాయుధ బలగాలు పనిచేసే అమరిక దానిని ఒక ప్రత్యేకమైన కార్యస్థలంగా మారుస్తుందని సూచించారు. బలగాల సభ్యులలో క్రమశిక్షణ అనేది చాలా అవసరం. క్రమశిక్షణ నిజంగా ఉంటుంది, బలహీనమైన, ఆమె ప్రకారం, అధిక నైతిక భూమిని ఆక్రమించినట్లయితే అధికారులు పలచనయ్యారు. సెక్షన్‌లను అమలు చేయడం అధికారులకు అడ్డంకి, **1950** చట్టంలోని **45** మరియు **63** అలాగే ఇతర రెండు చట్టాలలోని సంబంధిత నిబంధనలు కూడా అంతిమంగా సాయుధ బలగాలుగా ఉన్న సున్నితమైన బలగాలలో, అది క్రమశిక్షణా రాహిత్యాన్నిదారితీసే మరియు పెంచే పరిస్థితికి దారి తీస్తుంది. రేకెత్తించే మరియు పెంచే పరిస్థితికి దారి తీస్తుంది. ఒకటిగా పనిచేసే ఉనికిని కొనసాగించే శక్తులు సోదర

భావంతో వారి మనోబలం దెబ్బతింటుంది. ఈ సెక్షన్ **497 IPC** రాజ్యాంగ విరుద్ధమని పేర్కొన్నప్పుడు ఈ కోర్టు ఆలోచనలో ఉన్నది కాదు. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ **14, 15, 21** లను ఉల్లంఘించినందున సెక్షన్ **497** ఐపీసీని రద్దు చేశారు. గత యుగం [విక్టోరియన్ శకం] విలువలను ఆశ్రయించడం మరియు పరిగణనల వల్ల న్యాయస్థానం బాధపడింది. **1950** చట్టంలోని సెక్షన్ **45** మరియు **63** ప్రకారం తీసుకున్న చర్యల చెల్లుబాటు లేదా చట్టబద్ధతపై నిర్ణయం తీసుకునే ఉద్దేశ్యంతో సెక్షన్ **497 IPC** రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనదిగా పరిగణించబడుతుందని ఈ కోర్టును ఒప్పించింది. ఆమె, వాస్తవానికి, గోప్యతా హక్కు విషయంలో కూడా అసమ్మతి అంశం ఉందని, ఇది ఒకరి తీర్పులో సూచించబడింది. న్యాయమూర్తులు నేర్చుకున్నారు, అయితే మరొక న్యాయమూర్తి యొక్క తీర్పులో ఇది అంతగా రుజువు కాలేదు. సాయుధ దళాలలో కమాండ్ నిర్మాణం ఉంది అది నిర్వహించడానికి అనివార్యం. అటువంటి కమాండ్ నిర్మాణం ఉంటుంది అని కలవరపడ్డాడు. ఈ విషయంలో, **1950** చట్టంలోని సెక్షన్ **45** లోని 'అనుకూల ప్రవర్తన' అనే పదాలపై దృష్టి పెట్టాలని ఆమె మమ్మల్ని కోరుతుంది. అధికారిపై అనాలోచితంగా అభియోగాలు మోపిన సందర్భంలో ఆమె దానిని సమర్పించేది ప్రవర్తన మరియు అది వ్యభిచార చర్యను కలిగి ఉంటుంది, అధికారులు చర్య తీసుకునే మార్గంలో ఏదీ నిలబడదు.

(12) సంబంధితంగా, నేర్చుకున్న **ASG** నిబంధనలు లింగం తటస్థంగా ఉన్నాయని మరియు సెక్షన్ **497 IPC** ని కొట్టివేసినప్పుడు ఈ కోర్టు గుర్తించిన చెడు అలవాట్లు తో బాధపడదని కూడా ఎత్తి చూపుతుంది. ఎవరైనా కావచ్చు, **1950** చట్టంలోని సెక్షన్ **45** ప్రకారం అననుకూలంగా ప్రవర్తించే పురుషుడు లేదా స్త్రీపై చర్య తీసుకోవచ్చు. అదేవిధంగా, ఆమె సెక్షన్ **63** వైపు మా దృష్టికి తీసుకొచ్చారు

మరియు 'సైనిక క్రమశిక్షణ', అనగా మంచి క్రమం అనే పదాల ప్రాముఖ్యతను ఎత్తి చూపించారు. వేరే పదాల్లో, చట్టంలో పేర్కొనబడని మరియు మంచి క్రమానికి మరియు సైనిక క్రమశిక్షణకు విఘాతం కలిగిస్తున్నట్లు గుర్తించబడిన ఏదైనా చర్య లేదా మినహాయింపు కింద చర్యను ఆహ్వానిస్తుంది సెక్షన్ **63.** ఇది దారితీస్తుందని ఆమె ఎత్తి చూపే స్థాయికి కూడా వెళ్లారు ఒక తిరుగుబాటు. వాస్తవానికి, అశాంతికరమైన విచ్ఛిన్నం జరిగిందని ఆమె సమర్పించింది.

(13) యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా ఈ క్రింది పరిస్థితిని ఎదుర్కొంటుందని ఆమె ఇంకా ఎత్తి చూపుతున్నారు:

1950 చట్టంలోని సెక్షన్ **45** మరియు **63** ప్రకారం చర్య తీసుకుంటే, అది సవాలు చేస్తున్నారు. అధికారి/సిబ్బంది లేవనెత్తిన వివాదాస్పద అంశం ఏమిటంటే, ఈ కోర్టు తీర్పు కారణంగా చర్య నిషేధించబడింది. దీంతో అనేక కేసులు నమోదవుతున్నాయి. కొంత మొత్తంలో గందరగోళం ఉంది. ఇది సాయుధ దళాలలో నిర్వహించబడుతున్న క్రమశిక్షణకు తోడ్పడదు.

(14) అడిషనల్ సొలిసిటర్ జనరల్ అయిన శ్రీమతి మాధవి దివాన్, ఈ కోర్టు కనీసం, ఈ కోర్టు తీర్పు చట్టాల క్రింద సందేహాస్పదమైన నిబంధనలకు సంబంధించినది కాదని మరియు వాటితో వ్యవహరించదని స్పష్టం చేయవచ్చని తెలిపారు.

(15) **Ms.** అనన్య ఘోష్ మరియు **Mr.K.** పరమేశ్వర్, గౌరవ న్యాయవాదులని వినడం వల్ల కూడా మేము ప్రయోజనం పొందాము. వారు మధ్యవర్తుల కోసం హాజరైన న్యాయవాదులు. స్పష్టత కోసం దరఖాస్తు అనుమతించబడదని వారిచే సూచించబడింది.

(16) స్పష్టత ఇవడానికి ఎలాంటి కేసు బయట పడలేదు అని తెలిపారు. ప్రతి కేసుకు సంబంధించిన వాస్తవాలపై విచారణలు నిర్ణయించబడాలి. స్పష్టత కోసం దరఖాస్తు దరఖాస్తుదారు ద్వారా అంచనా వేయబడిన సమస్యకు పరిష్కారం కాకపోవచ్చు. ఈ ప్రశ్న తలెత్తే వ్యక్తిగత సందర్భాల్లో, దరఖాస్తుదారు దాని పరిష్కారాలను రూపొందించాలి మరియు ఈ కోర్టు ఓమ్నిబస్ స్పష్టీకరణను జారీ చేయకపోవచ్చు.

(17) పిటిషనర్-జోసెఫ్ షైన్ తరుపున హాజరవుతున్న గౌరవ న్యాయవాది మిస్టర్ కాళేశ్వరన్ రాజ్, తీర్పులో స్పష్టం చేయాలని కోరారు. స్పష్టత కోసం చేసిన దరఖాస్తును స్వీకరించబడవని ఆయన చెప్పారు. దీనికి సంబంధించి, అతను సూపర్‌టెక్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఎమరాల్డ్ కోర్ట్ ఓనర్ రెసిడెంట్ వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్ మరియు ఇతరులు (సివిల్ అప్పీల్ నం. **5041** ఆఫ్ **2021** నందు ఇతర దరఖాస్తు నం. **1572** ఆఫ్ **2021**) ఈ కోర్టు యొక్క ఉత్తర్వులను మా దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. కోర్టు నోటీసులు దరఖాస్తుదారు అందులో ఈ క్రింది అభ్యర్థనను కోరారు:

"(ఎ) **31.08.2021** నాటి తీర్పును సవరించండి... దరఖాస్తుదారు **T-17** టవర్‌లో కొంత భాగాన్ని నిర్దేశించిన మేరకు కూల్చివేయవచ్చు, **6** వ పేరా ప్రకారం;

(బి) ఎమరాల్డ్ కోర్ట్, ప్లాట్ నెం. 4, సెక్టార్ 93A, నోయిడాలో టవర్స్ 16 & 17 కి సంబంధించి యథాతథ స్థితి యొక్క ఉత్తర్వులను కొనసాగించమని, ప్రస్తుత దరఖాస్తులో తుది ఆదేశాలు జారీ అయ్యే వరకు."

(18) నిస్సందేహంగా, ఈ కోర్ట్ దరఖాస్తు యొక్క నిర్వహణ ప్రశ్నకు సంబంధించి ముందుకు వెళ్ళింది. అలా చేయడం ద్వారా, ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ v. గుర్దీప్ సింగ్ ఉబాన్ మరియు ఇతరులు (2000) 7 SCC 296 అను కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును అనుసరించింది:

"వరుసగా తీసుకున్న నిర్ణయాలలో, దరఖాస్తుల దాఖలు "ఇతర దరఖాస్తులు" లేదా "దరఖాస్తులు"గా రూపొందించబడిందని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. స్పష్టీకరణ/సవరణ కోసం" సమీక్ష ముసుగులో పరిగణించబడదు. గురుదీప్ సింగ్ ఉబాన్ (సుప్రా) కేసులో, జస్టిస్ ఎం.జగన్నాధ రావు, ఈ కోర్టులోని ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల బెంచ్‌లో మాట్లాడుతూ:

“17.మేము తదుపరి దరఖాస్తులుగా వివరించిన వాటికి సంబంధించిన "స్పష్టత", "సవరణ" లేదా తీర్పుల "రీకాల్" లేదా చివరకు ఆమోదించిన ఉత్తర్వులు పరిశీలించగా సుప్రీం కోర్ట్ రూల్స్, 1966 యొక్క సంబంధిత రూల్ XL ప్రకారం, సమీక్ష దరఖాస్తు మొదట ప్రసరణలో ఉన్న న్యాయమూర్తుల ముందుకు వెళ్లాలి మరియు మౌఖిక వాదనలు వినకుండా దరఖాస్తును తిరస్కరించాలా వద్దా అనే విషయాన్ని కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుని విచారణ లేదా నోటీసు జారీ చేయాలి అని సూచించవచ్చు.

ఆర్డర్ **XL** రూల్ **3** క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

"**3.** న్యాయస్థానం ఆదేశిస్తే తప్ప, సమీక్ష కోసం దరఖాస్తు ఎటువంటి మౌఖిక వాదనలు లేకుండా ప్రసరణ ద్వారా పరిష్కరించబడుతుంది, అయితే పిటిషనర్ తన పిటిషన్‌ను అదనపు వ్రాతపూర్వక వాదనలు ద్వారా భర్తీ చేయవచ్చు. కోర్టు పిటిషన్‌ను కొట్టివేయవచ్చు లేదా వ్యతిరేక పక్షానికి నేరుగా నోటీసు ఇవ్వమనవచ్చు."

ఒకవేళ నోటీసు జారీ చేసినట్లయితే, నోటీసు అందించిన తర్వాత సమీక్షా పిటిషన్ విచారణకు జాబితా చేయబడుతుంది. ఈ విధానం కోర్టు సమయాన్ని ఆదా చేయడానికి మరియు పనికిమాలిన సమీక్షా పిటిషన్లను దాఖలు చేసి ఓపెన్ కోర్టు నందు విచారించడాన్ని నిరోధించడానికి ఉద్దేశించబడింది. అయినప్పటికీ, "వాదనలు లేవు" అనే ఈ విధానాన్ని నివారించే ఉద్దేశ్యంతో, కొన్నిసార్లు "స్పష్టత", "సవరణ" లేదా "రీకాల్" మొదలైన వాటి కోసం దరఖాస్తులు దాఖలు చేయబడతాయని మేము కనుగొన్నాము. ఎందుకంటే అటువంటి స్పష్టీకరణ, సవరణలు నిజంగా అవసరం కానీ వాస్తవానికి దరఖాస్తుదారు సమీక్షను కోరుకుంటాడు మరియు వాదనలు కూడా కోరుకుంటాడు, తద్వారా వాటిని ప్రసరణ ద్వారా ఛాంబర్‌లలో జాబితా చేయడాన్ని నివారించవచ్చు. అటువంటి దరఖాస్తులు, అవి బలమైన సమీక్షలో ఉంటే దరఖాస్తులు, మౌఖిక విచారణ లేకుండానే ఛాంబర్‌లలో దరఖాస్తు ప్రసరణకు సంబంధించిన ఆర్డర్ **XL** రూల్ **3** ని దాటవేసే ప్రయత్నం స్పష్టంగా ఉన్నందున వెంటనే తిరస్కరించబడాలి. దరఖాస్తును “స్పష్టత” లేదా “సవరణ” కోసం ఒకటిగా వర్ణించడం ద్వారా, — ఇది నిజంగా సమీక్షలో ఒకటి అయినప్పటికీ — పార్టీ ప్రసరణను తప్పించుకోవడానికి లేదా దాటవేయడానికి ప్రక్రియ మరియు పరోక్షంగా ఓపెన్ కోర్టులో

విచారణను పొందడం అనుమతించబడదు. ప్రత్యక్షంగా చేయలేనిది పరోక్షంగా చేయడానికి అనుమతించబడదు. (దీనికి సంబంధించి సోన్ లాల్ వర్సెస్ యు.పి.లో అప్పటి ఈ కోర్టు రిజిస్ట్రార్ వివరణాత్మక ఉత్తర్వును చూడండి. [(1982) 2 SCC 398] ఇదే విధమైన అభ్యాసాన్ని తిరస్కరించింది.)

18. కాబట్టి, "స్పష్టత", "సవరణ" లేదా "రీకాల్" కోసం అటువంటి దరఖాస్తును విచారణను కోర్టు అనుమతించకూడదని గౌరవ సొలిసిటర్ జనరల్ వాదనతో మేము అంగీకరిస్తున్నాము. ఆ సందర్భంలో, న్యాయస్థానం ఖర్చులతో లేదా ఖర్చులు లేకుండా నేరుగా దరఖాస్తును తిరస్కరించవచ్చు లేదా ఛాంబర్‌లలో ప్రారంభంలో జాబితా చేయబడే సమీక్ష దరఖాస్తును ఫైల్ చేయడానికి అనుమతితో ఉపసంహరణను అనుమతించవచ్చు.

(19) ఈ అభిప్రాయం తదుపరి తీర్పులలో స్పష్టంగా ఆమోదం పొందింది. ఈ కేసు యొక్క వాస్తవాలలో నిస్సందేహంగా గణనీయమైన మార్పు కనుగొనబడింది.

ఆ తరువాత, నిస్సందేహంగా, ఈ కోర్టు కూడా ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

"12 న్యాయపరమైన ప్రకటన యొక్క ముఖ్య లక్షణం దాని స్థిరత్వం మరియు ముగింపు. న్యాయపరమైన తీర్పులు గాలి మరియు వాతావరణ మార్పులకు లోబడి ఇసుక దిబ్బల వంటివి కావు (మేఘమాల v జి నరసింహ రెడ్డి, (2010) 8 SCC 383 చూడండి). ఈ కోర్టులో పదేపదే దరఖాస్తులు వచ్చాయి, ఇతర దరఖాస్తులు రూపొందించబడ్డాయి, తుది తీర్పు వెలువడిన తర్వాత దాఖలు

చేయబడ్డాయి. కలవర పెట్టె దొరని ఉంది. అటువంటి చర్యలకు చట్టపరమైన పునాది లేదు మరియు గట్టిగా నిరుత్సాహపరచాలి. ఇది వ్యాజ్యా పరిధిని తగ్గిస్తుంది. ఇతర దరఖాస్తుల ప్రాధాన్య వరుసగా మారుతున్నాయి. న్యాయపరమైన నిర్ణయాలను పాటించకుండా ఉండటానికి వ్యూహాలను అనుసరించడానికి వనరులు ఉన్నవారు. ఇతర దరఖాస్తును దాఖలు చేయడం ద్వారా తీర్పు వెలువడిన తర్వాత న్యాయపరమైన ఉత్తర్వులు సవరణకు లోబడి ఉండదు. తీర్పు యొక్క సవరణ/స్పష్టత కోరుతూ ఇతర దరఖాస్తులను దాఖలు చేయడం చట్టంలో చెప్పబడలేదు. ఇంకా, ఇది ఒకరు చేయలేని ప్రత్యక్షంగా చేయలేనిది ఏదైనా, పరోక్షంగా కూడా చేయలేరు **["Quando aliquid prohibetur ex directo, prohibetur et per obliquum"].**

(20) దరఖాస్తుదారు ప్రస్తుత దరఖాస్తును దాఖలు చేసే సందర్భం లేదు అని అతను చెప్పారు.

(21) ప్రధాన కేసులో పిటిషనర్ తరపు గౌరవ న్యాయవాది, వాస్తవానికి, వివరణ కోరుతూ దరఖాస్తులో లేవనెత్తిన ప్రశ్నలు స్పష్టం చేయాలనుకున్న తీర్పులో పరిశీలన కోసం తలెత్తినవి కావని దరఖాస్తుదారుతో అంగీకరిస్తారు. ఈ కోర్టు సెక్షన్ **497 IPC** యొక్క చెల్లుబాటుకు సంబంధించినది. అదే విధంగా ఉచ్చరించారు. చట్టాల కింద ఉన్న నిబంధనలతో దీనికి సంబంధం లేదు.

(22) తదనుగుణంగా ఉత్తర్వులను స్పష్టం చేయడానికి ఈ కోర్టుకు అటువంటి సందర్భం రాలేదని అతను సమర్పించారు. నిజానికి ఈ కోర్టు ఈ క్రింది ప్రశ్న వేసింది. ఈ కేసు సందర్భంలో, అధికారం క్రింది వాస్తవాల సమితి వాటితో అందించబడుతుంది. **1950** చట్టంలోని సెక్షన్ **45** ప్రకారం ఒక

అధికారిపై కేసు నమోదు అయినది; అతనిపై అభియోగం వ్యభిచారం; ఇది ఆరోపించబడింది, ఇంకో మాటల్లో చెప్పాలంటే, అతను సెక్షన్ **497** ఐపిసి క్రింద వ్యభిచారానికి పాల్పడ్డాడు, ఇది కొట్టి వేయబడినది. ఒరిజినల్ పిటిషనర్ తరుపు న్యాయవాది కాళేశ్వరం రాజ్ చాలా న్యాయంగా వాదిస్తూ, సెక్షన్ **497 IPC** వాస్తవానికి కొట్టివేయబడినది కాని అది ఏ విధంగా కూడా విచారణ అధికారులు, ఆ అధికారిపై ముందుకు వేళ్లాడానికి, సెక్షన్ **45** ఆఫ్ **1950** చట్టం ప్రకారం అడ్డుగా ఉండకపోవచ్చు. వాస్తవానికి, నిర్ణయం చివరకు వాస్తవాల నిరూపితపై ఆధారపడి ఉంటుందని అతను జోడించాడు.

(23) ఈ కేసులో ఈ కోర్టు సెక్షన్ **497 IPC** మరియు క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, **1973** లోని సెక్షన్ **198 (2)** యొక్క చెల్లుబాటుకు మాత్రమే సంబంధించినది (ఇకపై సంక్షిప్తత కోసం **'Cr.P.C.'**గా సూచిస్తారు). ఈ న్యాయస్థానం వేర్వేరు కానీ ఏకకాలిక తీర్పుల ద్వారా చెప్పింది. అదే కాకుండా ఈ కోర్టు మాజీ ప్రధాన న్యాయమూర్తి గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ దీపక్ మిశ్రా మరియు వీరితో కలిసి గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ **A.M.** ఖాన్విల్కర్ యొక్క ప్రధాన తీర్పు ఏకీభవించారు, ఇతర గౌరవ న్యాయమూర్తులు వేర్వేరు అభిప్రాయాలను రాశారు. అయితే, సెక్షన్ **497 IPC** మరియు సెక్షన్ **198 Cr.P.C** రాజ్యాంగ విరుద్ధం అని వారు అంగీకరించారు. రాజ్యాంగ విరుద్ధంగా ఉన్నాయి. రాజ్యాంగంలోని **14, 15** మరియు **21** ఆర్టికల్స్ ఉల్లంఘించడమే ఈ నిబంధనను కొట్టివేసింది. ఈ కేసు నందు, ప్రశ్నార్థకమైన చట్టాల నిబంధనల ప్రభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే సందర్భం ఈ కోర్టుకు రాలేదు. వాస్తవానికి, వ్యభిచారాన్ని ఈ కోర్టు ఆమోదించినట్లు కాదని మనం గమనించవచ్చు. వ్యభిచారం అనేది నైతిక తప్పు కావచ్చు అని ఈ కోర్టు గుర్తించింది (గౌరవనీయ శ్రీమతి జస్టిస్ ఇందు మల్హోత్రా ప్రకారం). వివాహాన్ని

రద్దు చేసుకునేందుకు ఇది ఒక వాదనగా కొనసాగుతుందని కూడా అని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. దీనిని సివిల్ తప్పుగా కూడా అభివర్ణించారు.

(24) చట్టాల ప్రాముఖ్యతను దృష్టిలో ఉంచుకొని ప్రత్యేకంగా, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ **33** ఈ కోర్టు పరిశీలనకు రాని దృష్ట్యా, మేము తప్పనిసరిగా గమనించి మరియు స్పష్టం చేయవలసింది ఏమిటి అనగా ఈ కోర్టు యొక్క తీర్పు జోసెఫ్ షైన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా **(2019) 3 SCC 39,** సంబంధించినది కాదు దరఖాస్తుదారు మన ముందు ఉంచిన చట్టాలలో సంబంధిత నిబంధనల ప్రభావం మరియు ఆపరేషన్ గురించి ఎటువంటి సంభందం లేదు. మరో విధంగా చెప్పాలంటే, ఈ కోర్టు ఇంతవరకు **1950** చట్టంలోని సెక్షన్‌లు **45** మరియు **63** ప్రభావంతో పాటు ఇతర చట్టాలలో లేదా చట్టాలలోని ఏవైనా ఇతర నిబంధనలపై విచారణ తీసుకోవడం లేదా ప్రకటించే సాహసం చేయలేదు.

(25) మేము ఈ స్థితిని మాత్రమే స్పష్టం చేసాము మరియు ఇతర దరఖాస్తులను తోసివేయడమైనవి .

పెండింగ్‌లో ఉన్న దరఖాస్తులను పరిష్కరించారు.

<u>**ఇతర అప్లికేషన్ నం. 1702 ఆఫ్ 2021 లో**</u>

<u>**రిట్ పిటిషన్ (క్రిమినల్) నం. 194 ఆఫ్ 2017**</u>

(26) ఇంప్లీడ్‌మెంట్ కోసం దరఖాస్తు అనుమతించబడుతుంది.

(27) ఇతర అప్లికేషన్ పారవేయబడుతుంది. పెండింగ్‌లో ఉన్న దరఖాస్తులను పరిష్కరించారు.

దివ్య పాండే. దరఖాస్తులను పరిష్కరించారు

(సహాయం: రూపన్షి విరాంగ్, LCRA)